

אבנים צבורות שאינן סדורות, אינן נחשבות תשמיש קבוע של השדה להימכר עמו.

ומפרשינן: מה שהובא קודם כי **הכא תרגימו** כאן בבבל פירושו, שאבנים שהן לצורך השדה, היינו: **אבני דאכפא**, אבנים שמניחים על העומרים כדי שלא יתפזרו ברוח, יש לדון באיזה אופן נכללים אבנים אלו במכירת השדה.

ויש לומר שלרבי מאיר – הסבור [לקמן עז ב] שבכלל מכירת הכרם גם כל הדברים הנחוצים לשימוש אף על פי שאינם קבועים כל כך, גם כאן יסבור, שאבנים דמתקנן אף על גב דלא מחתן, שמתקנות ומזומנות לשמירת האלומות אף על פי שאינן מונחות בתוך השדה, הואיל ולצורך השדה נתקנו, נכללות במכירת השדה.

ואילו לרבנן – הסוברים שתשמישים שאינם קבועים כל כך אינם נמכרים עם הכרם, כאן הם יסברו, שהאבנים הנמכרות עם השדה, הוא דווקא דמחתן שמונחות בתוך השדה.

ולעילא, דאמר שכוונת המשנה אבנים הסדורות לגדר, מדבריו משתמע, שנקט בסתמא כדעת רבנן, כי לרבי מאיר הסובר שבכלל מכירת הכרם גם כל הדברים הנחוצים לשימוש אף על פי שאינם קבועים כל כך, אם כן אבנים דמתקנן אף על גב דלא פדרן, שאינן סדורות, אלא שמתקנות לצורך

ולא את החריב המורכב, ולא את סדן השקמה, לאחר שנקצצו ענפיו. כל אלו אינם מכורים עם השדה, לפי שחשובים הם שדה בפני עצמם.

גמרא:

טו-א ומבארת הגמרא: מאי, מה הן אבנים שהן לצרכה?

הכא תרגימו כאן בבבל הסבירו: שאלו הם **אבני דאכפא** – אבנים של העמרים הנמצאים בשדה לייבוש, שמניחין אבנים אלו על העמרים, כדי שלא יתפזרו ברוח⁽¹⁾.

עולא אמר: אלו אבנים הסדורות בתוך השדה לגדר, שהאבנים מסודרות במקום הגדר זו לצד זו באופן שמסדרין אותם לבנין, אלא שעדין אינן מחוברות בטיט⁽²⁾.

ומקשינן על דברי עולא: והא תני רבי חייא בברייתא, שאפילו אבנים צבורות לגדר כגל אבנים, שאינן סדורות, נחשבות תשמיש קבוע של השדה להמכר עמו, ואם כן, כיצד פירש עולא במשנה, שרק אבנים הסדורות לגדר נחשבות תשמיש קבוע של השדה להמכר עמו.

ומתצינן: תני, יש לגרוס בברייתא: אבנים סדורות לגדר, וכדברי עולא, שרק האבנים הסדורות נכללות במכירת השדה, אבל

בקירוב.

1. המאירי פירש: שהם אבנים שפסלום עד שנעשה צד אחד שלהם שטוח ולא עגול והם מותקנות בדרך זו ליתן אותן על העמרים.

2. כך פירש היד רמה [אות סא], ובראב"ד [בשיטמ"ק ד"ה לר' מאיר כו'] כתב: ונראה לי כי זה הגדר, אינו אלא לסגור הפרצה שעושים בשדה בחריש ובורע ובשעת הקציר, וכשיכלו

גדר שדה זו, נכללות במכירת השדה.

אבל לרבנן הסוברים שתשמישים שאינם קבועים כל כך אינם נמכרים עם הכרם, אם כן לדעתם האבנים הנכללות במכירת השדה הוא דווקא דפדרן, שבכך נעשה באבנים תשמיש גדול וקבוע בשדה.

שנינו במשנה: **ואת הקנים שבכרם שהן לצרכו נכללים במכירת השדה.**

סתם קנים משמעותם במקום גידולם, ולפיכך מקשינן: **קנים** הגדלים בקרקע, **מאי עבדתייהו?** מה עניינם לכרם?

אמרי דבי רבי ינאי: כוונת המשנה, **קנים המחולקין בראשיהם, שמעמידים תחת הגפנים,** כדי שענפי הגפנים ישענו עליהם.

לרבי מאיר — הסובר שבכלל מכירת הכרם גם כל הדברים הנחוצים לשימושו אף על פי שאינם קבועים כל כך, אם כן גם כאן יסבור, שקנים **דמשפיון אף על גב דלא מוקמן,** שמשופים ומתקנים לצורך הכרם, אף על פי שעדיין אינם קבועים ונעוצים בקרקע, נכללים במכירת הכרם.

אבל לרבנן — הסוברים שתשמישים שאינם קבועים כל כך אינם נמכרים עם הכרם, כאן הם יסברו, שהקנים הנכללים במכירת הכרם

הוא דווקא, **דמוקמן,** שעומדים וקבועים כבר במקומם.

שנינו במשנה: **ואת התבואה המחוברת לקרקע וכו'.**

מבארין: אין כוונת המשנה לתבואה שלא הגיע זמנה להקצר, שבזה אין שום חידוש, שהתבואה בכלל המכירה, שהרי הלוקח לא יניח למוכר להבשיל את פירותיו בשדה שקנה, ותבואה זו אינה ראויה להלקט עכשיו בשעת המכירה, אם כן פשוט שנכלל במכירה, והמשנה לא הוצרכה להשמיענו זאת.

אלא המשנה באה להשמיענו, בתבואה ואף **על גב דמטאי למיחצר,** אף על פי שהגיע זמנה להקצר⁽³⁾ מכל מקום אין אומרים בה לענין המכירה שכל העומד להיקצר נחשב כקצור, אלא כיון שלא נקצרה עדיין דינה כקרקע ונמכרת בכלל השדה⁽⁴⁾.

שנינו במשנה: **ואת היצת הקנים שפחותה מבית רובע.**

מפרשינן: המשנה באה לחדש, כי **ואף על גב דאלימי** שהם גדולים ועבים, מכל מקום כיון ששטחם פחות מבית רובע הקב, נחשבים כחלק מהשדה.

4. היד רמה [אות סא] מבאר, כי אף שאמרו בכתובות [נא א] גבי בעל חוב, שאינו גובה מתמרים העומדים ליגדר, שנחשבים כגדורים וכמטלטלים, היינו משום שהבעל חוב אינו סומך דעתו עליהם, כי הלוח יכול לתולשם ולהבריחם, והם כמטלטלים שהבעל חוב אינו סומך דעתו עליהם. מה שאין כן גבי מוכר שדה שיש בה

המלאכות ההם, גודרים אותם הפרצות באבנים, עד זמן מלאכת השדה שחוזרין ומסיעין אותם משם, והם מטלטלות ואינם קבועות כשאר גדרי השדה. עכ"ל.

3. כך פירש הרשב"ם, אבל הריטב"א פירש שעדיין משבחת בקרקע, שאם לא כן, נחשבת כתלושה ואינה נמכרת עם הקרקע.

נכללות במכירת השדה.

וכן לרבנן הסוברים שתשמישים שאינם קבועים כל כך אינם נמכרים עם הכרם, כאן הם יפרשו, שאלו אבנים דלא מחתן שלא מונחות בתוך השדה, אף שהן מתוקנות לכך, שהיות ואינן תשמיש קבוע וחשוב, אינן מכורות עם השדה.

ולעולא, דאמר שכוונת המשנה אבנים הפדורות לגדר.

אם כן לרבי מאיר הסובר [לקמן עח ב] שבכלל מכירת הכרם גם כל הדברים הנחוצים לשימוש אף על פי שאינם קבועים כל כך, כאן יסבור שהכוונה לאבנים דלא מתקנן, שאינן מתוקנות לגדר, שאינם משמשות כלל את השדה, ולכך אינן נכללות במכירת השדה.

אבל לרבנן הסוברים שתשמישים שאינם קבועים כל כך אינם נמכרים עם הכרם, כאן יסברו שהכוונה לאבנים דלא סדרן שאינן מסודרות לגדר, אף שהן מתוקנות לכך, שהיות ואינן תשמיש קבוע וחשוב, אינן מכורות עם השדה.

שנינו במשנה: **ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו.**

לרבי מאיר הסובר [לקמן עח ב] שבכלל

שנינו במשנה: **ואת השומירה — סוכת השומר [העשויה מנצרים]⁽⁵⁾ שאינה עשויה בטיט.**

מפרשינן: מדובר במשנה, בסוכת שומר שאינה עשויה בטיט אף על גב דלא קביעא בארעא, אף על פי שאינה קבועה בקרקע ואפשר לטלטל אותה, מכל מקום הואיל ואינה עשויה בטיט, אינה חשובה לעצמה, והיא נחשבת כחלק מן השדה⁽⁶⁾.

שנינו במשנה: **ואת החרוב שאינו מורכב, ואת בתולת השקמה.**

מפרשינן: אף על גב דאלימי אף על פי שהם גדולים ועבים, מכל מקום עדיין אינם חשובים מספיק בפני עצמם, והם בטלים לשדה.

שנינו במשנה: **אבל לא מכר את האבנים שאינן לצרכה.**

לפירוש לעיל, שאלו הן אבנים שמניחים על העומרים כדי שלא יתפזרו ברוח.

יש לפרש שלרבי מאיר — הסובר שבכלל מכירת הכרם גם כל הדברים הנחוצים לשימוש אף על פי שאינם קבועים כל כך, כאן יפרש, שאלו הם אבנים דלא מתקנן, שאינן מתוקנות להנחה על גבי העומרים, שאינם משמשות כלל את השדה, ולכך אינן

5. נמוקי יוסף.

6. הטעם שהיא מכורה, ואינה נחשבת כמטלטלים שאינן נמכרים עם השדה, מבאר הר"י מיגש: שאף על פי שאינה קבועה בארץ בטיט, מכל מקום נעוצה היא בארץ, כקנים שבכרם הזקופין ונעוצין בקרקע. ואין לה שם

תבואה העומדת להקצר, אין אנו אומרים שנחשבת כקצורה ואינה נמכרת עם הקרקע, כיון שאם היה בכוונת המוכר לקוצרה לעצמו, היה קוצרה קודם המכירה, או שלכל הפחות היה מפרש שמשירה, ומכך שלא שיירה, מוכח שהתכוון למוכרה אגב הקרקע.

כרשות בפני עצמו ואינו נכלל במכירת השדה, **אלא אפילו ערוגה קטנה של בשמים** שאין בשטחה שיעור של בית רובע הקב, הואיל **ויש לה שם בפני עצמה** — אינה נמכרת עמה עם השדה, והוא הדין לכל דבר שיש לו שם בפני עצמו, ורק בחיצת הקנים פירשה המשנה שבאופן שהם תופסים שטח של בית רובע הקב, אז הם חשובים כרשות בפני עצמה.

אמר רב פפא: לפרש את דברי רבי יוחנן: מה שערוגה קטנה של בשמים אינה נמכרת עם השדה, כיון שקובעת שם לעצמה, והוא, היינו דווקא, באופן דקרו שקוראים לה "וורדא דפלניא", "בית הוורדים של פלוני", שבכך היא קובעת שם לעצמה.

שנינו במשנה: **ולא השומירה העשויה בטיט**, פירוש, סוכת שומרי גנות ופרדסים שעושים מקנים וכיוצא בהם, ונותנים עליהם טיט מלמעלה⁽⁷⁾.

מבארינן: המשנה באה לחדש, כי **ואף על גב דמחברא בארעא**, שהשומירה מחוברת בקרקע, מכל מקום כיון שהיא טוחה בטיט, שוב אינה מיטלטלת, ויש לה חשיבות ושם בפני עצמה.

(ולא את הרוב המורכב ולא סדן השקמה. ואף על גב דקטיני.)

אגב שחילקו במשנה בין שומירה העשויה בטיט לשאינה עשויה בטיט, נסתפקו בגמרא⁽⁸⁾:

מכירת הכרם גם כל הדברים הנחוצים לשימושו אף על פי שאינם קבועים כל כך, יש לפרש כאן בקנים **דלא משפיין**, ואינם מתוקנים כלל לשימוש, ולכך אינם נכללים במכירת הכרם.

אבל **לרבנן** הסוברים שתשמישים שאינם קבועים כל כך אינם נמכרים עם הכרם, יש לפרש כאן בקנים **דלא מוקמן**, שאינם עומדים במקומם, ובכך אינם נחשבים חלק קבוע וחשוב של הכרם, ולכן אינם מכורים עם הכרם.

שנינו במשנה: **ולא את התבואה התלושה מן הקרקע.**

המשנה באה להשמיענו, כי **ואף על גב דצריכא התבואה לארעא לקרקע**, שצריך לשוטחה בשדה לאחר קצירה כדי לאוורר את התבואה ולייבשה. בכל זאת, אינה נכללת מחמת זה במכירת השדה.

שנינו במשנה: **ולא את היצת הקנים שהיא בית רובע.**

מבארינן: המשנה באה לחדש, כי **ואף על גב דקטיני** שהקנים קטנים ודקים, מכל מקום כיון ששטחם יותר מבית רובע הקב, נחשבים כרשות בפני עצמה, ואינם נכללים במכירת השדה.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: לא **היצת הקנים בלבד**, שהוא דבר חשוב ותופס שטח של בית רובע הקב בקרקע, נחשב

בפני עצמה, ובטלה לקרקע, ולכן נמכרת עם השדה.

7. ר"י בן חכמון.

8. כך פירש היר רמה [אות סג] כי לכך נקבעו

עדיין יש להסתפק, גבי מלבנות של חלונות, מסגרות של החלונות, כי שמא דווקא מסגרות הפתחים נחשבות חלק מהבית כיון שמיועדות לחיזוק הפתח, מה שאין כן מסגרות החלונות שמיועדות רק לנוי.

ולכן יש להסתפק בהם מהו? מי אמרינן: **לנוי בעלמא הוא דעבידי**, האם אנו אומרים, כיון שלנוי עשויות אינו מוכרן עם הבית, או **דלמא כיון דמחברי** או שמא כיון שמחבורות לדפנות החלון ביתדות עין⁽¹⁰⁾, **מחברי**, נחשבות כמחבורות, ונכללות במכירת הבית?!

לספק זה לא נמצאה הכרעה, ולכן **תיקו** תעמוד במקומה, עד שיבוא אליהו התשבי ויכריע.

בעי רבי ירמיה: גם אם נניח שמסגרות החלונות המחבורות לדפנות החלון ביתדות עין, נחשבות כמחבורות וכחלק מהכותל, עדיין יש להסתפק גבי **מלבנות של פרעי המטה**, חתיכות עץ שהיו נותנים תחת רגלי המיטה להגן עליהם שלא ירקבו מהקרקע, ואינם מחוברים כלל למיטה מהו? האם נכללים במכירת המיטה או לא?

ומבארים את הספק: זה פשוט כי **כל היכא**

בעי רבי אלעזר: **מלבנות של פתחים**, מסגרות הפתחים [שהיו מניחים מסגרת מעץ על דפנות חלל הפתח, כעין משקופים שלנו] שאינם יחידה אחת עם הבנין, אלא שמחברים וקבועים בפתח⁽⁹⁾, מהו? האם נכללים במכירת הבית או לא?

ומבארים את הספק: **היכא דמחברי בטינא** באופן שהמסגרות מחבורות לדפנות הפתח בטיט **לא תיבעי לך** אין להסתפק בהלכה — **דהא מחבר** שהרי הם מחוברים וקבועים כהוגן, ונחשבים חלק מהבית, ופשוט שנכללים במכירת הבית.

כי תיבעי לך מתי יש להסתפק — באופן **דנקיטי בפיכי**, שהם אחוזים ביתדות עץ קטנות, וקל לפרקם ממקומם, באופן זה יש להסתפק, **מאי? מה דינם**, האם בחיבור כזה נחשבים כחלק מהבית להיכלל במכירתה או לא?

הגמרא לא הכריעה ספק זה, ולכן **תיקו** תעמוד במקומה, עד שיבוא אליהו התשבי ויכריע.

בעי רבי זירא: אם נניח שמסגרות הפתחים שמחברים לדפנות הבית ביתדות עץ קטנות, נחשבות כחלק מהבית להיכלל במכירתה,

9. הראב"ד בשיטה מקובצת מפרש, שהם מזוזות שעושים לפתחים, שאינם חלק מהבנין, ואינם צורך גדול לבית, שעושים אותם כדי שלא יביט אדם מבחוץ במרווח שבין הדלת לדופן החלל, וגם למנוע את מעט הרוח שנכנס משם, ורוב בני אדם אינם מקפידים עליהם.

10. כך פירשו הרשב"ם הראב"ד והריטב"א. אבל היד רמה והרמב"ם [מכירה כה ה] פירשו

בעיות אלו המדברים במוכר את הבית, כאן גבי המוכר את השדה, ולא לעיל גבי המוכר את הבית, כיון שדומים גם לאותם תשמישי השדה שאינם מחוברים ונמכרים אגב השדה, וגם דומים לשומירה שאינה עשויה בטיט, שאף על פי שמחבורת לקרקע אינה נמכרת, ולכך הסתפקו כאן, האם לדמות את מלבנות הפתחים לשומירה העשויה בטיט או לשומירה שאינה עשויה בטיט.